

1. Úvod

Tato publikace navazuje na publikaci „Dlouhodobý vývoj úmrtnosti mladších věkových skupin (1919 – 2000“ (kód publikace 4011-01), kterou Český statistický úřad vydal v roce 2001 a která přinesla shrnutí dostupných údajů za dobu od vzniku našeho státu. Zabývá se hlavně obdobím posledních čtrnácti let, to je obdobím platnosti současné mezinárodní klasifikace nemocí a příčin smrti. Publikace přináší data za uvedené období, komentuje jejich vývoj a upozorňuje na to, v kterém věku a z jakých příčin je úmrtnost největší.

Zároveň jsou uvedena data i v dlouhodobé časové řadě, čímž je poukázáno na změny, kterými společnost prošla i v této oblasti. Nejen v dlouhodobém srovnání, ale i ve zde sledovaném časovém úseku, jsou patrné velké zásadní pozitivní změny. K poklesu počtu zemřelých přispívá pokrok v diagnostice, prevenci a léčení nemocí, ve výživě a to nejen dětí, ale i matek v těhotenství. Zvyšuje se pasivní bezpečnostní ochrana v dopravě, v domácích činnostech je lepší zabezpečení pracovních a jiných přístrojů a zařízení, zlepšuje se osvěta apod. Na druhé straně narůstající škála zejména zájmových aktivit, mnohdy až velmi riskantních a nebezpečných, vytváří situace končící někdy nejen zraněním, ale i smrtí. Dopad má i rostoucí vliv požívání alkoholu a drog. V historickém vývoji tak některé dříve hojné příčiny úmrtí se stávají méně významnými, jiné, dříve i neznámé, nabývají na váze.

Publikací chceme ale také upozornit na určité problémy s vyplňováním prvotních dokladů o úmrtích. V některých případech jejich neúplné a ve stanovení příčiny úmrtí nedostatečné nebo nepřesné vyplnění zčásti snižuje věrohodnost údajů a využitelnost zpracovaných dat, a to nejen ve statistické praxi.